

Hans Kongelige Højhed Prins Peter af Grækenland og Danmark

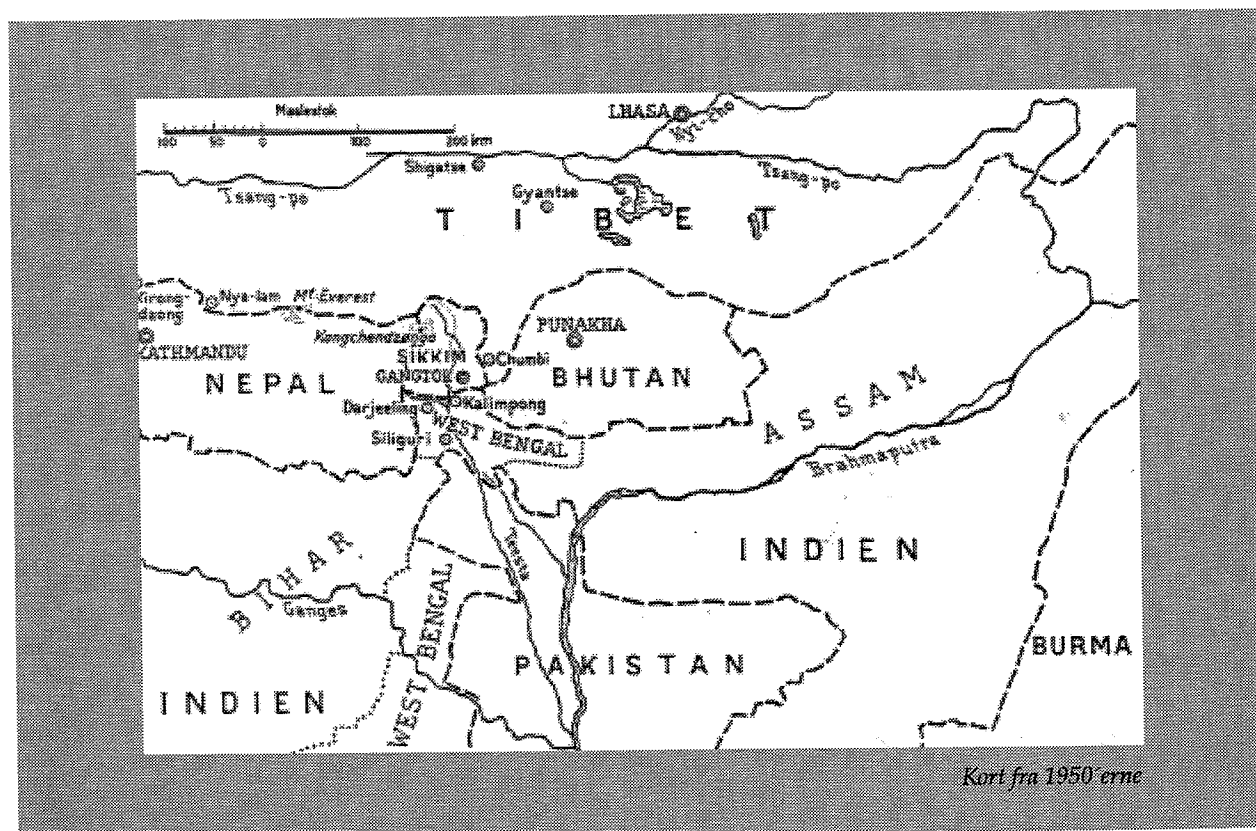
Af Jens Peter Jensen

Prins Peter blev født 3. december 1908 i Paris som søn af prins Georg af Grækenland og Danmark (1869-1957) og prinsesse Marie Bonaparte (1882-1962). Han døde 15. oktober 1980 og ligger begravet i haven til Lille Bernstorff i Gentofte.

Moderen var en kendt psykoanalytiker og elev af Freud, og Prins Peter voksede op i et psykoanalytisk miljø, hvor Freud og den store britiske antropolog Malinowski var gæster, og han blev meget optaget af teorien om Ødipuskomplekset, hvor fædre og sønner konkurrerer om moderens kærlighed. Prins Peter var fascineret af debatten og studerede senere samfund med anderledes faderroller, bl.a. det tibetanske med udpræget polyandri (en kvinde med flere mænd, som regel

brødre, men i visse områder far og sønner). Efter fransk studentereksamen studerede Prins Peter 1927-1934 jura ved universitetet i Paris, hvor han blev dr. jur. Aftjente dansk værnepligt ved livgarden fra 1932 og fortsatte 1934-1935 sine studier ved London School of Economics, hvor han bl.a. beskæftigede sig med oprindelige samfundsforhold, således som de dengang endnu udfoldede sig blandt mange asiatiske folkeslag. Han skrev en bog om flermændriet 'A Study of Polyandry' 1963, for hvilken han i London modtog doktorgraden.

1937 var han på sin første ekspedition, der gik til Indien, Tibet og Ceylon. Giftede sig 1939 i Madras i Indien med Irene Ovchinnikoff. Under krigen sluttede Prins Peter sig til de allierede styrker i Middelhavsområdet, hvor han som officer i den

græske hær deltog i kampene på flere krigsskuepladser.

I 1950'erne var han som tibetansk specialist med på den 3. danske centralasiatiske ekspedition under ledelse af Henning Haslund-Christensen. Ekspeditionen var opdelt i tre hold, hvoraf det første skulle arbejde i Afghanistan, Kashmir og Ladakh. Det andet skulle via Sikkim arbejde sig tværs over Tibet til Koko Nor og derfra videre til en by ved navn Wang-Yeh Fu bag den store mur på randen af Gobi-ørkenen - dette hold stod under ledelse af Prins Peter. Tredie holds rute var planlagt til at gå over Kuen Lun bjergene i det nordlige Tibet. De to sidste hold skulle mødes i Wang-Yeh Fu. Henning Haslund-Christensen døde imidlertid under ekspeditionens første år, og på grund af den spændte politiske situation mellem Tibet og Kina (som førte til kinesisk besættelse af Tibet i oktober 1950) var det fuldstændig umuligt at få tilladelse til at komme ind i Tibet. Prins Peter slog sig nu ned i Kalimpong fast besluttet på at få udrettet så meget som muligt af ekspeditionens oprindelige planer som det under de ændrede omstændigheder var muligt.

Området omkring Kalimpong og Darjeeling var for mange velhavende tibetanere et vinteropholdssted, hvor de havde store huse; derudover var det på ruten mellem Tibet og Indien et knudepunkt, som hvert år passeredes af tusinder af handelsfolk og pilgrimme på vej til buddhismens hellige steder i Indien. Efterhånden som de kinesiske tropper rykkede frem mod Lhasa rejste mange rige tibetanske familier af landets aristokrati til deres steder i Kalimpong medbringende værdifulde ting, som de, da deres indiske penge slap op, var villige til at sælge. På den måde erhvervede Prins Peter til Nationalmuseet en af de mest righoldige samlinger, der findes i vesten, hovedsagelig bestående af dragter, svarende til hver af de forskellige samfundsklasser, bl.a. et ceremonielt ornat, der har tilhørt Reting Rinpoche (regent for den mindreårige Dalai Lama); denne klædning består af to dragtstykker i kostbar brokade, hvor guld og rødt er de dominerende farver. Desuden er der en sha-nag eller "sorthat-danser" dragt, som bruges ved nytår under lamadansene, med tilhørende ry-gyen (skørt af knogler) plus en komplet orakeldragt med spyd, sværd og trefork. De fineste, af indisk, kinesisk og russisk brokade, tilhørte en kashagminister (den civile administration), en rimshi (adelsmand af 4. rang) og en dame fra Lhasas overklasse. Til den sidstnævnte dragt hører en imponerende samling smykker bestående af perler, koral, turkis, jade, topas og andre kostbare ædelstene; de bæres på kvindens hoved og på hendes bryst på traditionel og karakteristisk måde. Herudover mange almindelige hverdagsklæder.

Under opholdet i Kalimpong foretog Prins Peter

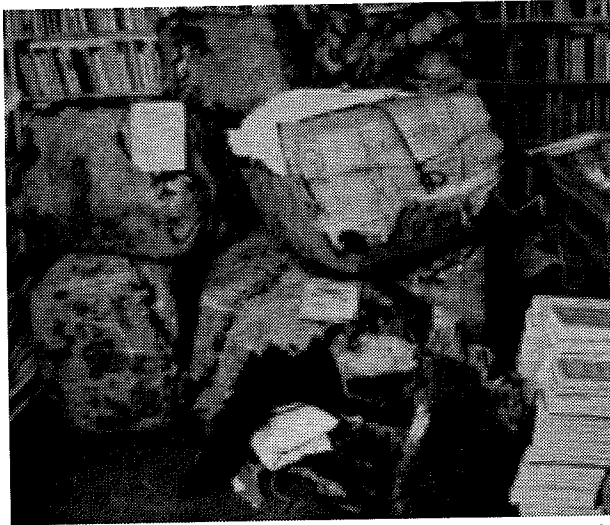
over 2000 antropologiske målinger af tibetanere til København Universitets Antropologiske Laboratorium.

I de sidste to år i Kalimpong fik Prins Peter videreført sine studier af det tibetanske polyandri, som han var begyndt på før krigen. Han lærte sproget, så han kunne samtale uden tolk med tibetanerne.

Blandt ekspeditionens mange hverv var også at skaffe Det Kongelige Bibliotek et eksemplar af Kandjur (tib. bKa'-gyur). Uden mulighed for at rejse ind i Tibet syntes opgaven håbløs; men i marts 1950 var Prins Peter så heldig at træffe den tibetanske gesandt fra Nanking, der var på vej hjem til Lhasa og som tilbød sin hjælp. Han kunne en måned senere meddele, at han havde fundet et eksemplar trykt på Government Press ved Potala. I december fik Prins Peter bud om, at landevejsrøvere havde stjålet de pakyd, der skulle have været brugt til transporten af det omfangsrige værk. Situationen var kritisk eftersom de kinesiske tropper nærmede sig Lhasa; men igen var Prins Peter heldig. Han traf en fornem tibetaner, der kom som flygtning til Indien, og han vidste råd, idet hans søster, der var gift ind i en af Lhasas mest prominente familier, var ifærd med at sende en stor karavane til Indien, som kunne tage teksterne med. Tre måneder senere fik Prins Peter efterretning om, at karavanen var strandet undervejs, da Dalai Lama med følge havde rekvireret pakydyrene til brug under deres flugt til

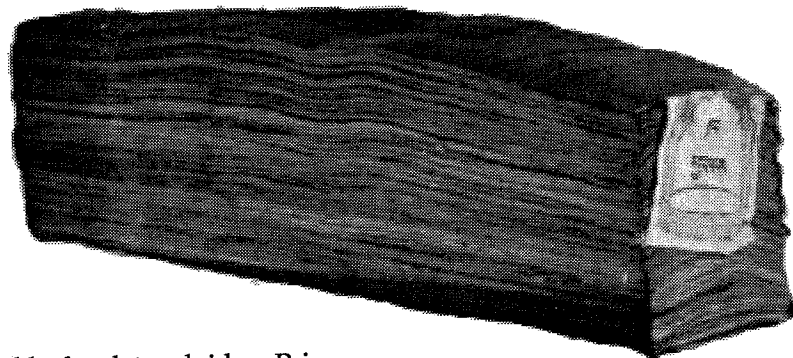
Adelsdame fra Lhasa smykket til fest.

Pakkerne med Kandjur netop ankommet til Det Kgl. Bibliotek.

Yatung ved grænsen til Indien. Prins Peters tibetanske ven måtte atter træde til, og endelig 26. april 1951 ankom Kandjur til Kalimpong. Indpakket i yakoksehuder bragtes de 500 kg tunge tekster videre på kærre til Bagdogra ved Himalayas fod, herfra med fly til Calcutta, og så sørgede Ø.K. for den videre transport af de 100 bind til Slotsholmen.

I 1953 bestiltes ved klosteret Narthang i Tsang provinsen kommentarsamlingen Tendjur (tib. bsTan-'gyur), der består af 225 bind. Efter at der var indkøbt specielt godt papir, udførtes trykningen i sommeren dette år, idet hele klosteret deltog i arbejdet, som var afhængigt af årstiden, da de nyvaskede (for at sikre et godt tryk) træblokke krævede en længere solskinsperiode for at tørre. Transporten til Det Kongelige Bibliotek i København foregik på samme måde som med Kandjur.

Ved venners hjælp lykkedes det endvidere Prins Peter at skaffe 66 tibetanske værker omfattende såvel bloktryk som håndskrifter :

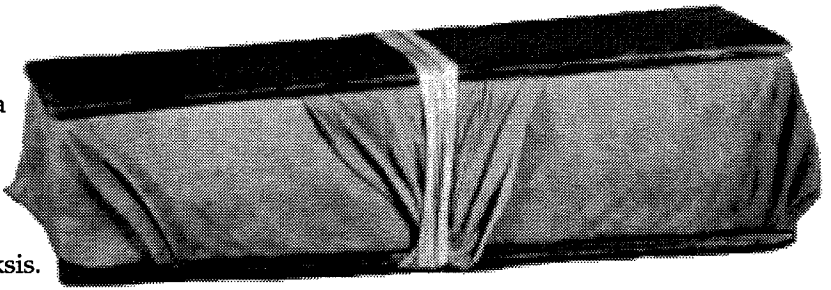
1. Milarepas sange og biografi.
2. Biografier af Tilopa, Naropa og Marpa.
3. Det astrologiske værk *Baidurya kar-po*.
4. *Ka-thang de nga* af Padmasambhava.
5. *Padma-Ka-thang*.
6. *Mani ka-bum* af Srong sän gam-po.
7. Del af Padma karpos samlede værker *Sung-bum*.
8. *Karchag* (beretninger om klostre med

beskrivelser af bygninger, abbeder, hellige genstande m.m., en guide for pilgrimme) over Yar lung og Radeng klostrene.

9. *Karchag* over Ja rung kha shor (Boudhanath stupaen) i Kathmandu.
10. *Karchag* over Mount Kailash og områdets hellige steder.
11. *Do-mang*, samling af sutraer, Ganden udgave.
12. *Bar-do Thö-döl* (den tibetanske dødebog).
13. *Gesar sagaen*, Chang-ling udgaven.
14. Del af *Gesar sagaen*, Hor og Jang udgaven.
15. Et astrologisk compendium.
16. Biografi af den religiøse konge Norbu Sang-po.
17. *Sü-lung*, Nyingmapa tekst.
18. *Ri-rö*, Nyingmapa tekst med instruktioner for tilbagerækning.
19. *Shü-dzö*, et historisk værk.
20. *Ts'he bang kur*, Ts'he-pa-me tekst.
- 21.-23. 3 bøn tekster.
24. *Lhasa Jo-khang Karchag*, guide over Jo-khang templet.
25. *Ro-drong Tampe*, tekst af Nagarjuna.
26. *She-nying Dü-dog*, Gelugpa tekst.
27. *Chön-chug Drel-wa*, en Kadjypa kommentar til Bodhisattvacharyavatara.
28. *Chön-chug Tsa-wa*, en kommentar fra Tendjur til Bodhisattvacharyavatara.
29. *Tam-yig Kün-dü*, en Drugpa-Kadjypa tantra-kommentar.
30. *Lung-ten*, en Nyingmapa profeti.
31. *Men-pe*, bog om tibetansk medicin.
32. *Nye-gu tri-yig*, en Kadjypa tekst om Nye-guma, Naropas søster.
33. *Dö-mä dö-wa*, et sammendrag af forskellige Tara-tekster.

34. *Yang-kyer men-pe*, bog om tibetansk medicin.
35. *Ngag-bum*, Nyingmapa tekst.
36. *Samye Terma Karchag*, esoterisk guide over Samye klosteret.
37. *Sang-nying chi-ten*, en kommentar til Sriguryagarbha-tantra.
38. *Thang-yig ser-threng*, biografi over Padmasambhava.
39. *Lo-pän Ka-thang*, erklæringer fra de første oversættere af sanskrit.
40. *Naropä chö-chung*, Naropa tekst.

41. *Ma chik nam-shä*, thjø-tekst.
42. *Gong-pa sang-thal*, Dzok-chen ritual.
43. *Dü-djom phur-pa*, Nyingmapa tekst.
44. *Chuk-she karnag dra-sum*, en Kadjyapa lovprisning til Dam-pa Sang-gye.
45. *Tur-chöd ngag-tön*, en Kadjyapa tekst.
46. *Ka-pgye*, Dzok-chen tekster.
47. *Lha-dri nying-thig*, Dzok-chen tekst.
48. *Sap-tön nyän-gyü*, Kadjyapa thjø-praksis.
49. *Chag-gya chen-pa*, Mahamudra tekst.
50. *Kan-dro nyän-gyü*, Gelugpa tekst.
51. *Rab-nä-kyi Zin-dri*, *Rab-nä Chok trig*, *Cha-sum* og *Tra-gön*, Nyingmapa tekster.
52. *Ser-dre-ga sum Karchag*, guide over Sera, Drepung og Ganden klostrene.
53. *Suk-ki Nyimä Namtar*.
54. a) *She-pa Tring-yig*, Nagarjuna tekst.
 b) *She-chä gön-che*, en Nyingmapa tekst af Sönam Senghe.
 c) *She-rab rel-tri*, en Nyingmapa tekst af 'Jam-dpal dGyes-pai rdo-rje.
 d) *Ten-del nying-po*, Nagarjuna tekst.
 e) *Nä-kyi khyü-chä*, tibetansk medicin.
55. *Phag-pa Shing-kiin*, guide til Swayambunath.
56. *Chu-drug Ki lo-t'ho*, en kalender over vand/drage året 1952/53 fra Men-dzi khang, Lhasa.
57. *Gesar-ki Kang-söl*, kong Gesar tekst.
58. *Gesar-ki Yang-drup*, kong Gesar tekst.
59. *Baidurya ser-po*.
60. *Baidurya ngön-po*.
61. *Deb ther ngön-po*.
62. *Dorji chang chen pö lam gyi rim*, af Tsong Kha pa.

63. *Lam rim chen-mo*, af Tsong Kha pa.
64. Panchen Lamas samlede værker (bind 1-5).
65. Tibetansk - Sanskrit ordbog.
66. Sutra of the Great Bear.

- listen er her gengivet med Prins Peters transkription af de tibetanske navne og titler.

Det Kongelige Bibliotek har en omfattende kollektion af tibetanske tekster, opdelt i en ældre og en nyere samling. Den ældre, der består af Prins Peters samling, er nu ved at blive gennemgået og katalogiseret af forskningsbibliotekar og leder af Det Kgl. Biblioteks tibetanske afdeling Tarab Tulku og forskningsstipendiat Hartmut Buescher. Carlsbergfonden bevilger Bueschers løn, mens katalogiseringen står på, og Tarab Tulku og H. Buescher forventer projektet afsluttet i løbet af 1997 med udgivelsen af et to-bindes katalog i en publikationsrække af kataloger over forskellige asiatiske og arabiske samlinger.

Læs i næste Dharma Sol:

Prins Peters artikel om et tibetansk orakels trancer.

Udstilling om tibetansk bogkunst

Apropos men uafhængig af denne katalogisering viser Nationalmuseet fra den 6. december 1996 til den 5. januar 1997 en lille udstilling af illustrationer i tibetanske tekster. Der er mange sjældne og fine eksemplarer, nogle i guldtryk og med de fineste miniaturer. Udstillingen består af originaler og forstørrede gengivelser og finanseres af Kulturbry 96.